

2012-10-18

Till Stockholms stad, Stadsbyggnadskontoret

Yttrande om Stockholms stads samråd Den gröna promenadstaden, dnr 2010-05924-31

Klimatkrisen har betydelse för all samhällsplanering

Sverige och världen står inför en akut klimatkris, eftersom halten av växthusgaser i atmosfären stadigt ökar, och utsläppskurvorna ännu inte börjat minska. IPPC, FNs klimatpanel, anser att halten av växthusgaser i atmosfären behöver sänkas under 350 ppm (miljondelar koldioxidkvivalenter). Mellan 2007 och juli 2012 har halten i atmosfären ökat från 385 till 394,5 ppm. De industrialiserade länderna måste minska mest när det gäller utsläpp från olika slag av utsläppskällor, varav trafiken är en av de största. Forskare, politiker och sakkunniga experter inom olika områden liksom en stor del av allmänheten är medvetna och oroade.

Klimataktion Stockholm har vid upprepade tillfällen framfört att samhällsplaneringen måste bidra till sänkningar av halten av växthusgaser i atmosfären. Det finns politiskt antagna mål för utsläppsminskningar, både nationellt och regionalt, som ska vara styrande för Sveriges myndigheter och planeringsorgan. Trafikverket har självt satt upp som nödvändigt att utsläppen måste minska med 80% till år 2030, och att bilismen är det trafikslag som måste minska mest. Denna mycket allvarliga problembild berör även den lokala nivån i kommunerna. Den berör även förslaget till strategi för stadens grönstruktur.

Staden bör bidra aktivt till utsläppsminskningar istället för passiv klimatanpassning

Klimatanpassning är ett viktigt tema i Den gröna promenadstaden. Med tanke på den pågående klimatförändringen är det en nödvändig utgångspunkt för planering av byggnader, gator och parker mm. Däremot nämns aldrig åtgärder för att begränsa klimatförändringen. Mycket talar för att om vi inte vidtar åtgärder för att minska utsläpp av växthusgaser och på andra sätt bromsa klimatförändringarna kommer vi om inte alltför avlägsen framtid att ha mycket stora anpassningsproblem. Det finns invändningar av typen att Sverige är så litet, vad vi gör kommer inte att spela någon roll. Eller att planering av gator och parker och grönområden inte kan påverka klimatet. Klimataktion Stockholm anser att det är ett felaktigt resonemang. Alla insatser behövs. Hur vi planerar våra städer har stor betydelse för att utsläppskurvan ska börja böjas nedåt.

Målkonflikt mellan biltrafik och grönstruktur

Samhällen behöver planeras så att transporter kan minimeras. T ex genom att varje bostadskvarter är väl försett med platser och områden för utevistelse i sin närhet: för lek, sport, odling, rekreation, naturupplevelser osv. Dessa platser måste vara dimensionerade så att det inte blir trängsel. Långa avstånd

till grönområden eller trängsel leder till ökade transporter. En stor del av dessa riskerar att bli biltransporter. Ökade transporter leder till ökade utsläpp och ökade risker.

Svenska och andra nordiska städer är idag en förebild för många europeiska städer som ska bli grönare, där bilismens dominans ska minskas och kollektivtrafiken utvecklas. Samtidigt håller Stockholm på att bygga sönder denna förebild. Gröna kilar, stråk och mellanrum har under de senaste 15 åren av byggföretag och stadsplanerare beskrivits som barriärer och hinder för ekonomisk och mänsklig utveckling. Då behövs kraftfulla instrument för att försvara och utveckla det vi har. Då behövs kraftfulla satsningar på kollektivtrafik, båttrafik, cykel- och gångtrafik. Det duger inte att samtidigt i regionen satsa på 20 km ny motorväg – Förbifart Stockholm – som prioriterar bilen som trafikslag på bekostnad av de fossiloberoende. Stockholms stad är i färd med att godkänna detaljplaner som kommer att kraftigt försämra miljön inte minst pga buller vid bl a Skärholmen och Hjulsta. Järvafältet med den unika Igelbäcken hotas av de stora trafikmaskineriersom ska tillåtas där. Texten tar just upp det faktum att gröna promenader i ytterstan många gånger är bullerstörda och upplevs som otrygga och tråkiga. Ja – men gör inte saken värre!

Det måste finnas mått på kvaliteten i grönstrukturen

Den gröna promenadstaden beskriver en mängd kvaliteter men anger aldrig något enda mått för den yta som behövs för att uppnå dessa. Jo, det finns ett mått. I avsnitt Nya stadsparkar i ytterstadens tyngdpunkter anges att "en storlek på minst 3 hektar är önskvärd så att en mångfald av upplevelser, aktiviteter och evenemang kann rymmas". Denna yta anses otillräcklig av experter. Det behövs minst 5 hektar. Humlegården är ca 8 hektar, Vasaparken ca 5 hektar.

Den gröna promenadstaden anger ingen metod för att mäta om den kvalitet man säger sig vilja ha går att åstadkomma i ett visst projekt, om ytan räcker. Det är märkligt med tanke på all forskning och erfarenhet som finns på området, t ex när det gäller utevistelse i bostadskvarter. Om den gemensamma gården är lika stor som bostadsarean, ca 75 m² per lägenhet, finns goda utsikter för att skapa en lummig utemiljö med användbara uteplatser. För att slitaget ska hållas inom rimliga gränser och gården ska få tillräckligt med sol behöver gårdsmarken vara minst 50 m² per lägenhet. När gårdsmarken blir mindre än 25 m² per lägenhet blir gården - och många lägenheter - utan sol i stort sett hela vinterhalvåret och slitaget så stort att hårdgjord mark måste dominera.

Sammanfattningsvis

Den gröna promenadstaden andas vällovliga avsikter men riskerar bli ett slag i luften, ett oanvändbart redskap mot hotande överexploatering. En grönstrategi får inte bara utgöra ett "grönt spår", den måste kunna behandla målkonflikter och utmaningar - i första hand handlar det om fossilberoende trafikslag som privatbilismen. Det behövs en motsvarande strategi för att minska eller helt få bort bilismen från hela eller delar av både inner- och ytterstad. Det behövs normer och mått för att verkligen skydda olika delar av grönstrukturen. Stadens olika planer och strategier måste hänga ihop. Förbifart Stockholm är ett omodernt, kostsamt och socialt ohållbart projekt som tiden sprungit ifrån och klimatförändringarna gjort omöjligt.

För Klimataktion Stockholm

Karin Wahlgren

Elisabeth Edsjö